

meto tanmateix a l'article *enternir* (TENDRE) on he indicat una altra possible connexió etimològica, però bastant forçada semànticament, i més rebuscada en tots sentits.

En el *Vocab. Aran.* havia pensat a fer-ho venir del germànic, perquè hi ha *tarnen* 'cobrir, amagar' ja en alt.-al. ant., que judicant per l'a.-al. mj. *ternen* i *tarnen* «zudecken, verhüllen, verbergen» (Lexer), han de venir d'un a.-al. arcaic *TARNJAN, de vida ben comprovada, entre altres per la famosa *Tarn-kappe* dels romans arturians de l'alemany mitjà, amb què els personatges màgics es feien invisibles sota una capa meravellosa; però aquesta idea xoca amb el fet que si el mot hagués existit en francès o en gòtic tindria D- sense la 2.ª Lautverschiebung, i com que ni un mot de l'alt-alemany pogué donar descendència occitana ni el significat coincideix gaire, cal descartar definitivament la idea, que no ho feia encara en la meua tesi, aïegant que l'aranès i oc. *blos*, *blossa*, 'pur', sembla venir de *bloz* amb 2.^a Lautverschiebung alt-alemanya, però fins aquesta acceptió isolada s'ha eliminat després, amb altres connexions etimològiques (ací vol. II, 254a33ss., b17ss. i nota 5).

Més digna d'examen es presenta la possibilitat d'un origen sorotàptic o indoeuropeu, inspirada en el lituà *tařnas* 'criat' (i *tarnatjř* 'criada', Völkel, s.v.), puix que és mot d'origen indoeuropeu conegut, i de la idea de 'servir' es podria arribar a 'acomplir, adquirir'. Tanmateix m'inclino a descartar-la vist que el mot lituà no es lliga amb la noció bàsica de 'servir' sinó amb la de 'jovenet, minyó' judicant per tota la seva parentela indoeuropea: scr. *tarnab* 'vedell, cria de qualsevol animal', *tārunab* 'jove, tendre', avè. *tauruna* 'jove', ossetí *tārin* 'xicot', gr. *τέρην* 'tendre' (Pok., IEW, 1070). *Termenor*, és poc probable que vingui del ll. TERMINORUM 'dels termes' (*AlcM*) car no hi ha NLL provinents d'un mot en genitiu plural (l'etim. semblant de *Formenter* s'ha demostrat falsa, i algun altre cas balear que s'havia indicat és tant o més improbable); possiblement compost mossàrab de *menor* i l'àr. *tār* 'turó'.

1 Especialment el bearn. *tèrmi* [Lespy-R.], del qual ja coneixíem un doc. de c. 1490 en els *Establiments de Baiona* (PSW VIII, 776b), i que es troba sovint, ja abans, en textos del S. XV: «a ung forquet [bifurcació], qui y à un *termi* crosat --- tot dret a ung *termi* ficat que ---» en unes afrontacions de la Vall d'Ossau, a. 1440 (*Cartulari* B, p. 230): és a dir una pedra assenyalada amb una *crotx* 'creu', per servir de molló, una fita plantada en el sòl. — 2 Mentre que Lavedà *aterni* «épouvanter» (Palay) potser s'ha d'identificar més aviat amb el bearn. *atreni*, *retreni* «retentir», aran. *arretrani* id., RETINNIRE 'retrunyir'. Tampoc és clar que vagi amb això *rasin tarnit* «grappe dont les grains sont si rapprochés qu'ils couvrent entièrement le râfle», si bé tampoc és clar que vagi amb *terni* = fr. *terni*, article en el qual el fica el *TdF*, derivat del fr. i oc. mod. *terne* «sans éclat»: les dues cites literàries que en dona el *TdF* són de *terni*, *-ido*, i amb el sentit del mot francès, i a l'en-

capçalament posa *tarni* auv. i mars., com a variant de *terni*; ambigu tot plegat, en tot cas sembla clar que el nostre mot no té res a veure amb el fr. *terne*, *terni*, de sentit ben llunyà.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *tèrmens*, *termes*, *Tèrmens*, *terme* f., *terma*, *terma viva*, *terma de corn*, *Collet de les Tres Termes*, *Coll de Termes Blancs*, *un terme*, *un terme de conlloc*, *terme comunal*, *terminal*, *Serrat dels Tres Termenals*, *Pla dels Quatre Termenals*, *Clot del Termenal*, *Serrat dels Termenals*, *termal*, *termalejar*, *termenejar*, *termenera*, *La Termenera Blanca*, *Serrat de la Termera*, *Serrat de la Tremera*, *termener*, *Casa del Termener*, *un termener*, *termenatxo*, *termatxo*, *termenar*, *termenat* m., *termenador*, *termenadament*, *termenament*, *atermenar*, *contraterme*, *fora-terme*, *terminar*, ⁺*terminable*, *terminació*, *terminal*, *terminador*, *terminant*, *terminantment*, *terminatiu*, *termini*, *terminologia*, *terminològic*, *determinar*, *determenar*, *determinat*, *determini*, *determinació*, *determinable*, *determinador*, *determinament*, *determinant*, *determinatiu*, *determinisme*, *determinista*, *interminable*, *interminat*, *exterminar*, *destermenar*, *exterminador*, *esterminador*, *extermini*, *estermini*, *exterminació*, *aternir*, *Termenor*.

Termes, V. *termo*- *Termesó*, V. *tres* *Tèrmic*, *termidor*, V. *termo*- *Terminació*, *terminal*, *terminant*, *terminar*, *termini*, *terminologia*, V. *terme* *Termits*, V. *tartany(a)*

TERMO-, primer element de compostos savis, pres del gr. *θερμός* 'calent'. *Termocauteri*. *Termodinàmic* [DOrt.]; *termodinàmica* [DOrt.]. *Termoelectricitat*. *Termogen*; *termogènesi*. *Termolític* i *termòlisi*, format amb *λύω* 'jo dissolc'. *Terminologia* [1868, SLitCosta]; i reclamat per EFontserè per al DOrt.; *termològic* o *termatologia*. *Termòmetre* [-o, Belv.], amb *μέτρον* 'mesura'; *termometria* [1868]; *termomètric*. *Termomotor*. *Termopila*. *Termoquímic* [DOrt.]; *termoquímica*. *Termosifó* [DFa.]. *Termòstat* [DFa.], amb *σταῦναι* 'deturar'. *Termoteràpia* [DOrt.]. *Termotropisme*.

De l'adjectiu en qüestió directament, vénen o es deriven. *Termos* [DFa.]. *Termes* 'banys termals' [-mas, Lab. 1840], ll. *thermae*, i aquest, del gr. *θερμιά* id., pròpiament neutre plural de *θερμός*. *Tèrmic* [DOrt.]; *antitèrmic* [el reclama Fontserè al DOrt.]. *Termidor* [1868]. *Termàntic* [DOrt., *termàtic*, Lab.]. *Termita* 'mescla metàl·lica que produeix temperatures elevades'. *Ateràman*; *atermància* (*atermàsia*, 1868, SLitCosta); *atermant*. *Diatèrman* i *diametermància* [DOrt.]. *Diatèrmic* [DOrt.]; *diametermia*.

Tern (i moneda de *tern*), *terna*, *ternal*, *ternari*, *tern*, V. *tres* *Ternera*, Coll de ~, pronúncia reduïda, recent, de la forma constant i antiga *Terranera*, compost de *Terra ne(g)ra*, etimologia ben sabuda no sols per Alart, sinó per tots els erudits rossellonesos; la de Guiter (*AlcM*) és un acudit superficial i impossible